

Bereeshiet | Energiebron voor het hele jaar

De Torah is de gebruiksaanwijzing voor het leven: ze leert ons hoe we tegelijkertijd in én boven de wereld kunnen leven. Toch komen wij dikwijls obstakels tegen die het uitvoeren van de geboden belemmeren: werkelijkheid of illusie?

De feestdagen zijn amper voorbij. Hiermee hebben wij een reeks zeer bijzondere dagen achter de rug. En nu beginnen we de Torah opnieuw te lezen van vooraf aan met niets minder dan het scheppingsverhaal.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ:

Bereeshiet, in het begin schiep G-d de hemel en de aarde.

[Bereeshiet 1-1]

Maar betekent Bereeshiet (het eerste woord uit de Torah) wel *in het begin*? Ik moet u teleurstellen, geachte lezer, omdat het woord *Bereeshiet* helemaal niet het gebruikelijke woord is om *in het begin* te zeggen. Als u denkt dat de Torah bij het begin begint en het een geschiedenisboek is, dan zit u fout. Als u meent dat de Torah een boek met verhalen is, ook dan heeft u het mis.

Spiritueel en materieel

Natuurlijk zijn er in de Torah veel verhalen, omdat wij aan de hand van deze vertellingen een bepaald idee beter kunnen begrijpen. Deze vertellingen zijn nodig om iets duidelijk te maken of te illustreren.

Wat is de Torah dan wel? Het is onder andere een boek dat G-d aan ons gegeven heeft en dat gevuld is met lessen over hoe we tegelijkertijd **boven** de wereld en **in** de wereld kunnen leven. Dit doen wij door de ge- en verboden die in de Torah beschreven staan uit te voeren.

De geboden en verboden zijn allemaal met materie verbonden. Je kunt namelijk geen koe kosher slachten zonder dat er een koe aan te pas komt. Noch kun je een Shabbat-lichtje aansteken zonder olie of was. Door de geboden uit te voeren sla je een brug tussen het spirituele en het materiële. De Torah is een systeem, een gebruiksaanwijzing om de materie te verheffen naar een ander niveau en een andere dimensie. De verhalen helpen ons daarbij.

G-d is de Schepper van hemel en aarde. Hemel betekent ook spirituele wereld en met aarde wordt de materiële wereld bedoeld. Omdat G-d beide geschapen heeft, is Hij ook de Enige die de formule kent om een brug te slaan tussen het aardse en het hemelse waardoor de materie verheven kan worden. Zo worden we geholpen om uit onze dagelijkse sleur te komen en alle materie die wij dag in dag uit gebruiken naar een andere dimensie te verheffen. De formule is het volgen van de Mitswot, de geboden. De ge- en verboden zijn de gebruiksaanwijzing. Elke keer dat je er eentje uitvoert, verhef je het stukje materie waarmee je het gebod uitgevoerd hebt en ook jezelf naar een hoger niveau.

Toen G-d de wereld schiep heeft Hij van spiritualiteit materie gemaakt, een neerwaartse beweging. Wanneer een mens een gebod uitvoert, doet hij het omgekeerde: hij maakt van materie weer spiritualiteit, een opwaartse beweging. Hij brengt zichzelf en de gebruikte materialen terug naar hun bron.

Stel: iemand bakt een lekkere taart om op Shabbat te eten. Hiermee eert hij de Shabbat omdat hij het lekkerste voorbereidt voor deze belangrijke dag. Met dit bakken verheft hij alle ingrediënten van de taart en alle moeite die hij en anderen erin gestoken hebben om deze taart tot stand te laten komen en tot een hoger bestaan te leiden. Van het zaaien en oogsten van de gebruikte tarwe tot de oven en keuken waar het in gebakken heeft elke afzonderlijke handeling of stap een andere dimensie gekregen omdat die taart gebakken is om er op Shabbat plezier van te hebben en niet zomaar voorbereid is om er egoïstisch van te genieten.

Gebruiksaanwijzing

Een dier gebruikt de materiële wereld uitsluitend om in zijn behoeftes te voorzien. Dit is zijn instinct en het heeft geen andere mogelijkheid. Een mens kan daarentegen kiezen hoe hij handelt: óf gelijk een dier óf gelijk een schepsel dat naar het evenbeeld van G-d gemaakt is. Een mens heeft de keus, een dier niet. Een mens kan, net zoals een dier, de materiële wereld voor zichzelf gebruiken of hij kan het

verheffen door middel van de gebruiksaanwijzing die in de Torah staat. Je kunt bijvoorbeeld je salaris uitsluitend voor jezelf gebruiken, het dier-niveau. Je kunt er ook voor kiezen om 10% van je inkomen weg te geven aan goede doelen, het mens-niveau.

Je kunt van het sporten een hobby maken dat jouw hele leven gaat beheersen of je kunt het sporten gebruiken om je lichaam gezond te houden.

Wil je een hoger bestaan leiden? Of wil je op het niveau van een dier leven en je tijd besteden om je verlangens en lusten te bevredigen? Kies je ervoor om onder of boven de wereld te staan? Heeft de materiële wereld grip op jou of ben jij diegene die de touwtjes in handen heeft? Beslis jij hoeveel en hoe vaak jij je smartphone gebruikt of zijn het de hoeveelheid berichtjes per dag die bepalen hoe lang jouw apparaat gebruikt wordt? Gebruik jij je smartphone of word jij door je smartphone gebruikt?

Het geheim zit hem in het eerste woord dat niet per se *in het begin* betekent. Rashi, een Joodse geleerde uit de 11e eeuw, merkt op dat je dit woord in tweeën kunt splitsen:

- > Eerst de ב (be) dat een getallenwaarde heeft van twee.
- > En vervolgens ראשית (reeshiet) dat het woordje ראש (rosh) in zich heeft dat 'hoofd' betekent.

Terecht merkt Rashi op dat G-d twee doelen heeft, twee hoofddoelen om de wereld te maken: het éne hoofddoel is de Torah en het andere hoofddoel is het Joodse volk. Want zowel de Torah als het Joodse volk worden elders, in Mishlee (8-22) en in Yirmijahoe (2-3), ראשית (reeshiet) genoemd.

Bestuurd vanuit het hoofd

Shabbat Bereeshiet is niet zomaar een Shabbat. Het is de Shabbat waarop we weer opnieuw de Torah beginnen te lezen. Het is niet alleen een aanvang, het is een hoofd, rosh, ראש. Het hoofd is niet alleen het begin van het lichaam, maar in het hoofd zetelt de directie van het hele lijf. Alles wat het lichaam doet, wordt vanuit het hoofd bestuurd. Een ander punt is dat het hoofd hoger is dan het lichaam, maar er wel mee verbonden blijft.

Zo ook wordt het hele nieuwe jaar bestuurd vanuit deze Shabbat. In Bereeshiet leren wij om het hoofd boven water te houden, om boven de fysieke wereld te staan, maar er wel mee verbonden te blijven. Bereeshiet heeft een onmisbare les. Een gedachte die wij het hele jaar met ons meedragen, namelijk het feit dat G-d de Schepper is en dat Hij daarom van ons vraagt om ons op een bepaalde manier te gedragen.

Als Schepper is Hij de enige die weet wat goed voor ons is. Vergelijk het met een arts die zijn patiënt een dieet voorschrijft. De patiënt vindt het best lastig maar weet dat de dokter jarenlang gestudeerd heeft en dat hij begrijpt hoe het lichaam werkt. De dokter weet dat het volgen van de restricties nieuwe mogelijkheden aan de patiënt biedt.

G-d weet niet alleen maar hoe ons lichaam in elkaar zit, hij weet ook hoe onze ziel functioneert en hoe ons lichaam, onze ziel, onze emoties en mentale gesteldheid allemaal elkaar beïnvloeden en met elkaar samenwerken. En diezelfde enige G-d, die door en door weet hoe wij in elkaar zitten, simpelweg omdat Hij diegene is die ons gemaakt geeft, geeft ons de gelegenheid om Zijn geboden uit te voeren. Je kunt kiezen om ze lastig te vinden of je kunt ze beschouwen als een mogelijkheid en opening tot een waardevol bestaan. Een restrictie kan als onaangenaam ervaren worden of als een kader waarin nieuwe mogelijkheden kunnen ontstaan. Denk aan een hek dat jou belet om van een brug af te vallen. Het hek is een obstakel om ervoor te zorgen dat je veilig blijft. Echter kan iemand datzelfde hek als vervelend en irritant ervaren. Maar het hek behoedt jou om van de brug af te vallen!

Presteren

Of neem bijvoorbeeld een echtpaar dat er voor kiest om kinderen te krijgen. Je zou kunnen denken dat de nieuwe ouders hierdoor in hun dagelijks leven belemmerd zullen worden om allerlei leuke dingen te ondernemen. De kinderen gaan hun slaap verstoren, ze gaan hen heel veel geld, tijd en moeite kosten. Ze kunnen door de kinderen niet meer zomaar het huis verlaten en misschien daardoor ook niet of minder werken; er zal eerst een oppas geregeld moeten worden. Om over de tienerjaren maar niet te spreken. En natuurlijk is dat allemaal waar. Maar de kinderen zijn ook onze enige opening naar de toekomst.

Op een gegeven moment zullen we er niet meer zijn en wat dan? De kinderen zorgen ervoor dat alles waar wij voor hebben gestaan voortgezet wordt. Ze erven niet alleen ons geld, ons huis of onze zaak. Ze nemen alles van ons over: ons karakter, onze intelligentie, ons gevoel voor humor. Kortom ons DNA blijft door onze kinderen voortbestaan.

G-d kent niet alleen ons lichaam en onze emoties, maar ook onze ziel en geest. Hij weet precies wat bij ons past. Gelijk een atleet die hoog moet scoren en daar een strikt schema voor volgt, zo volgt een Jood een dagelijks programma om spiritueel hoog te kunnen presteren. Dit principe geldt voor alle geboden en verboden.

Tegenslagen

Maar soms gaat het mis. Je wordt overrompeld door allerlei tegenslagen. Je weg tot Torah en Mitswot wordt versperd en je kunt geen kant op. Je baas geeft je geen vrij om Yom Kipoer te vieren. Of je business of winkel laat het niet toe om op Shabbat de deuren te sluiten. Of misschien is het moeilijk om in de stad waar je woont kosher voedsel te verkrijgen.

En dan komt de Torah ons helemaal aan het begin vertellen dat:

1. De hele wereld is geschapen met twee hoofddoelen, de Torah en het Joodse volk.
2. Het is G-d die de wereld heeft gemaakt en dus ook weet hoe alles in deze wereld werkt.

In Zijn wereld kan het níet zijn dat Hij ons vraagt om iets te doen dat onmogelijk is om uit te voeren. Hoe kun je zeggen dat G-d ons enerzijds gebiedt om iets te doen en anderzijds een wereld maakt waarin het onmogelijk zou zijn om het uit te voeren? Dat kan niet, tenzij je zou beweren dat G-d zich vergist. Echter druist dit dwars in tegen de definitie van G-d, een volmaakte Kracht en Energiebron die de wereld gemaakt heeft en constant in stand houdt.

De wereld is zo gemaakt dat Torah en Mitswot (de geboden) mogelijk zijn. Hoe zit het dan met alle moeilijkheden, onmogelijkheden en struikelblokken? Niet alleen zijn de *mitswot* mogelijk, maar de materiële wereld faciliteert zelfs het uitvoeren van de ge- en verboden. Soms lijkt het niet zo, maar dat is slechts een illusie. Zodra je doorzet, smelten alle obstakels weg als sneeuw voor de zon. Je

zou bijvoorbeeld kunnen denken dat als je je volledig aan de shabbat wetten gaat houden dat je daar hinder van zal ondervinden:

Ik ga mijn baan kwijtraken als ik niet kom opdagen. Ik word arm als ik kosher ga eten en een mezoza voor al mijn deuren zou aanschaffen. Werkelijk, denk je dat echt?

Probeer het maar en je zult zien dat op het moment dat je besluit uit te voeren wat G-d je opgedragen heeft, alle belemmeringen zullen verdwijnen. Gelijk het Joodse volk dat bij de Rode Zee stond met een leger van boze Egyptenaren achter zich aan. Ze konden werkelijk geen kant op, maar toch zijn ze voorwaarts gegaan en toen moest G-d de zee wel voor ze splitsen.

Wil jij ook zeeën van problemen zien verdwijnen? Doe wat je moet doen. Kijk in de Torah. Durf voorwaarts te gaan. Laat de wereld jou niet tegenhouden, want de wereld is gemaakt om mee te werken.

Doorzetten

Maar inderdaad, het gebeurt niet vanzelf. En weet je waarom? Omdat zodra je iets probeert te veranderen er altijd weerstand optreedt. Kijk maar wat er gebeurt als je water probeert te koken. Wat je aan het doen bent is een vloeistof veranderen in stoom. Razendsnel rijst de temperatuur totdat het bijna kookt en het in stoom gaat veranderen. Op het moment dat de verandering van vloeistof tot stoom bijna plaats gaat vinden, rond de 90° ongeveer, is de tegenwerking het grootst. De laatste graden, voordat de 100 bereikt wordt, duren het langst en die maken het meeste kabaal. Het is alsof het water zegt 'nee, ik wil niet veranderen, ik wil geen stoom worden'.

De tegenstand is het grootst en de wrijving het sterkst wanneer er een verandering gaat plaatsvinden. Zo ook voelen wij altijd wrijving en tegenslag op het moment dat een nieuwe weg wordt ingeslagen.

Wil je vuur, warmte en energie creëren dan zal er wrijving moeten komen. Denk aan een lucifer die je met kracht langs het schuurpapier moet strijken voor je een vlam kan doen ontstaan.

Wanneer wij de materie op een hoger niveau willen brengen lijkt er van alles niet te kunnen. Dat is echter alleen maar een illusie. Wij worden dagelijks uitgedaagd: ervaren wij de materie als obstakel of zetten we door?

Dit is de les van Bereeshiet, het hoofd, de kerncentrale. Bereeshiet is een kern van energie die wij gedurende het hele jaar nodig hebben en zullen gaan gebruiken; de wetenschap dat G-d de wereld creëert en dat er niets in deze wereld kan bestaan dat in de weg van G-ds wil kan staan.

Shabbat Shalom!

Bracha Heintz

Gebaseerd op lessen en artikelen van Rav YY Jacobson. Laat het mij weten indien U deze artikelen niet wenst te ontvangen. Vragen en kritiek zijn ook zeer welkom!

Helpt u mee om de continuïteit van deze artikelen te waarborgen? Door te sponsoren word je een actieve partner en steun je ook verdere activiteiten! Doneren kan hier op chabadutrecht.nl/doneren.

Beeld: chabad.org